

CLAIRÀ i CLARÀ

DOC. ANT. *Scti. Mich. de Cladells* a. 1362 (Alsius, *Nomenclátor*, 127).

ETIM. *Cladells* ha de ser un derivat dim. masculí plural, o del locatiu *CLEPELLIS femení, com CLETA 'cleda'. J. F. C.

CLAIRÀ i CLARA

CLAIRÀ, mun. del Rosselló, cantó de Sant Llorenç¹⁰ de la Salanca, situat a l'esquerra de l'Agli.

PRON. POP.: *klajrà* (1960), oït també a Bompàs i Salses (1960). Gentilici: *klajranèns*, Bompàs (1960).

DOC. ANT.: *Clera* 1061 (*CollMoreau* xxvii, 162), *Vincentii de Clerano* 1091 (*CollMoreau* xxxvi, 223),¹⁵ *Clerano* 1233 (Alart, *Priv.*, 135), *Clayra* 1315 (Vidal, *RLR* xxx, 272, 275), 1395 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 529, 533, 564, 568), *loch de Clayra* 1354 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 513), 1359 (*CoDoACA* xii, 118), *Clayrano* 1385 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 519). Ponsich (*Top.*, 35)²⁰ també cita *Cleiranium* 1013-70, *Cleran* 1085, *Clairanum* 1110, 1152, 1398, *Cleranum* 1162, *Claran* 1218, *Clayranum* 1257, 1292, 1340, 1394, 435, 1455, *Clayra* 1484, *vila de Claira* 1670.

ETIM. Els testimonis antics amb diftong (*Cleira*-²⁵ *num* 1013-70, *Clairanum* 1110, *Clayra* 1315, *Clayranum* 1257 etc.) palesen que es tracta de *CLARIĀNU, derivat del ben documentat NP llatí CLAR(I)US. Remarquem en aquest sentit els parònims occitans *Clairan* (Aude), *Cleiran* (Gard) i *Clarian* (Aude), aquest³⁰ sense la metàtesi vocàlica -ari- > -ajr-; també *Clairac* (Erau, Gard, Agenès) < *CLARIĀCU.¹ Cal explicar tanmateix la conservació del diftong pretònic en *Clairà*, car algunes de les mencions més primitives d'aquest NL rossellonès ja revelen la reducció -ajr- > -ejr- >³⁵ -er-: *Clera* 1061, *Clerano* 1091, 1233, *Cleran* 1085, *Claran* 1218 etc. (cf. *Clarà* al Conflent; veg. infra).

Sembla que presenta un cas més de la vacil·lació entre la solució occitana (-ajr-, -ejr-) i la catalana (-er-), car és sabut que el rossellonès antic presentava sovint trets fonètics que avui es consideren propis dels parlars occitans veïns.² A més a més, és probable que la posició pretònica afavorís la conservació del diftong romànic (cf. *peyrol* < PARIOLUM, *VidesR* 20r2).³

CLARÀ és del mateix origen: 1) Municipi del Conflent, cantó de Prada, situat a l'alta vall molt tancada del riu de Llescò, i dominat pel roc dels Mosquits, el qual és un contrafort septentrional del Canigó.

PRON. POP.: *klarà*, oït a Serdinyà (1959) i Conat⁵⁰ (1960).

DOC. ANT. *Villam Clerano* 845 (Baluze cviii citat s. v. *Cuixà*), *villa Clerani* 878 (Abadal, *Eixalada*, 153), *villa Clerano* 879 (Alart, *Bull. Soc. Agr. Sc.* x, 81), *Cleirano* 968 (Abadal, *Eixalada*, 198), *Clerano* 1003⁵⁵ (Baraut, doc. publ. en *Urgellia* iii, 113), *Clarà* 1359 (*CoDoACA* xii, 125), *Clarano* 1385 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 522). Ponsich (*Top.*, 100) cita a més *Clarianum* 879, *Cleiranium* 945, *Cleranum* 950, 1043, *Clairanum* 952, 1260, *Clerano* 958, 1011, *Cleran* 1358, *Clera* 1395,⁶⁰

Clarano 1403.

A diferència del seu parònim rossellonès *Clairà*, en *Clarà* s'ha reduït el diftong pretònic. Pel que fa als testimonis amb *a* pretònica (*Claran* 1358, *Clara* 1359,⁵ *Clarano* 1385, 1403), aquests són relativament tardans i per tant han de reflectir la confusió de les *e* i *a* inaccentuades en els parlars catalans de tipus oriental.

Interessa remarcar així mateix altres diversos NLL del domini lingüístic anomenats *Clarà*, els quals apareixen en els documents medievals amb *e* (*Clerà*) i remunten també de *CLARIĀNU.

2) Poble del municipi de Castellar de la Ribera (Solsonès): *castro Clerani* 1073, *Clerà* 1080, *Clerano* 1097 en documents despulats per JCor. a l'Arxiu de Solsona; *Clerano* 959 (Baraut, *Urgellia* ii, 96), però *Clara* 1359 (*CoDoACA* xii, 58).

3) Poble del terme d'Espunyola (Berguedà): *Castro Clairano* 907 (*CollMoreau* iii, 224), *Clerano* 1003 (Baraut, *Urgellia* iii, 113), al costat de *Clara* 1359 (*CoDoACA* xii, 67).

4) Antic llogaret al terme de Fígols d'Organyà (Alt Urgell): *Cleriano* 1030 (Miret, *BABL* vi, 351), *Clerano* 1065 (Miret, *BABL* viii, 436).

5) Veïnat del municipi d'Argentona (Maresme): *Clera* 1143 (*Cart. St. Cugat* iii, 135-35).

6) Poblat al terme de Torredembarra (Tarragonès): *Clera* 1202 (*Cart. St. Cugat* iii, 362), però *Clara* 1359 (*CoDoACA* xii, 35).

Notem, a més a més, l'antic lloc de *Claranell* localitzat al Conflent sota Jújols, cantó d'Oleta, el qual representa un derivat català en -ell:⁴ *Cleranell* 1011, *honores de Cleranell* 1225, *la Cabana de Cleranell* 1414, *Cleranell* 1489, 1632, *hostal de Claranell* 1603 (Ponsich, *Top.*, 109). Ph. R.

¹ Mistral, *TdF* i, s. v.; J. Lemoine, *Toponymie du Languedoc et de la Gascogne* (París 1975), 137, 161. Notem a més el NL oc. *Clarac* (Alts i Baixos Pirineus) citat per Mistral (*TdF* i, s. v.); i, al Pallars Sobirà (te. d'Escaló), *Clarago*, indret de roques i camps (Ll. xx, 194). — ² Veg. JCor., *LleuresC*, 280-81. — ³ JCor., *LleuresC*, 293. — ⁴ Veg. *Gran Geogr. Com. Cat.* xv, s. v. Jújols.

CLAMOR

⁴⁵ *La Clamor d'Almacelles*, curs d'aigua que neix a Albelda i desaigua al Cinca entre Saidí i Fraga. Marca el límit entre la Llitera i el Segrià.

DOC. ANT. *Clamor d'Almacelles* a. 1122-3 (*BABL* vi, 543); *Clamor d'Almacelles* a. 1300 (*BABL* vi, 51; Carreras Candi, *Miscel.* ii, 120).

ETIM. Del llatí CLAMORE 'clamor' en el sentit de 'remor clamorosa d'una avinguda d'aigua' (cf. *DECat* ii, 730b49-731a24). J. F. C.

Clarà, V. *Clairà*

CLARAMUNT

Claramunt, antic castell d'Anoia que domina la unió